

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 10, II. пом.
Конто потт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Гол. Редактор приймає
від 11—12 год. передпол.
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 450 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Німечці 20 фр. фр.,
Італії 750 лір, Нідерландах 750
г.л., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Рр-
муніе 150 кр. Болгарії 750
лв., Англії 750 ш.л. Зінс
або в с. 1 дол.

**В справі оголо-
шень звертатися
до Адміністрації.**
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Господарська скрута в СРСР.

Освітлення її урядовими чинниками України.

Центральний Комітет Всесоюдної Компартії більшовиків застановлявся на останньому засіданні незвичайно основно над сучасним невідрадным господарським положенням СРСР. Ясно, що придумував він і способи виходу з назрілої скрути. Вся радянська преса займається тепер найбільше тією справою. Вона розписується на всі лади, але не виходить ні кроком поза постанови ЦК-ту партії.

Ясно, що й вся преса на Україні теж розписується на ту саму тему. Харківські „Вісти“, орган ВУЦВК-ту характеризує положення ось як: „найперша наша біда, причина причин нашої сучасної скрути полягає в тім, що ми майже до кінця використали основний капітал, перейнятий нами від буржуазного господарства, підвищили продукцію його майже до рівня передвоєнної, а тим часом не можемо задовольнити планового попиту ні сільського ні міського населення, ні самої промисловості“.

Характеристика положення дуже досадна, а деякі кола радянських економістів побоюються навіть підкової катастрофи. Про те довідуємося з промови Чубаря на пленумі ЦК-ту КП(б)У. Обговорюючи обмеження бюджету Чубар дослідно сказав: „Картина, що виявилася при складанні союзного бюджету відразу ж відбилася і на республіканському (українському) бюджеті, що так само значно скоротився. Скоротилося задоволення потреб місць та окремих господарчих одиниць. Скорочення вплив відчувається дуже і створює обставини невпевненості, починають запитувати, чи не йдемо ми до катастрофи, до провалля, що його не перескочимо“. Далі Чубар доказує, що такої небезпеки нема!

Та шкано, як радянські економісти і партія уявляють собі вихід з такого невідрадного положення. Промисловість наша — кажуть вони — не сміє заклякнати на передвоєнному рівні. Щоби зліквідувати товарний голод — а він обіцяє стати хронічною бідою на цілий ряд літ — ми повинні перейти до будівництва нових фабрик і заводів. Така програма виглядає на переливання пустаго в порожнє. Бо коли не можна припинити зростаючої господарської кризи з причини недостачі капіталу, то як при тій самій недостачі капіталу можливо закладати нові заводи і фабрики?

На щож все таки рахує партія та її економічні теоретики? Вона тим разом не рахує на чужий капітал, не рахує на концесії, а виключно на „власні ресурси“. Наші власні ресурси — це в першу чергу, наслідки нагромадження в нашому господарстві. Де вони містяться найбільше? В сільському господарстві. Отже більшовики надіються на нагромадження у сільському господарстві. Якже їх добути? Вони не хочуть їх витягати з села ні при допомозі податків, ні при допомозі реквізицій, бо „це був би розрив зі селянством“, але надіються на селянські ощадності. Цотич-

на постанови партії ставить державні завдання „підвищити надходження вільних коштів населення в різного роду кредитні, кооперативні установи і в державні позички“.

Так представляється головний засіб рятунку ситуації та боротьба з назріваючою навіть на думку деяких комуністів — господарською катастрофою. Другим дуже важким засобом для виходу зі скрути є від кількох місяців пропагований режим безоглядної економії в господарстві, зв'язаної тісно з підвищенням продуктивності в праці.

Та обидва ці засоби не такі то вже нові. Над збільшенням продуктивності працюють на радянщині давно, позасновували там навіть окремі установи для наукових студій над збільшенням продуктивності праці при можливо найменшій затраті сили та енергії. Наукові інституції праці — це ж не жарг. Не можна сказати, щоби здобутки тих інституцій були безвартими, навпаки вони вчать на правду розумно працювати. Та не зв'язуючи на те продуктивність праці не збільшилася. Так само не зросла й економія на всіх ділянках господарства. Та того мало! — Викачування капіталу нагромадження — на думку більшовиків — у селянському господарстві, відбувається вже більше року при допомозі пропаганди ощадності. Вже навіть на всіх початках позакладали каси ощадності. Як же наслідки дотеперішньої праці? — Які наслідки того засобу, що має тепер з волі компартії перетворитися в „ударний“ засіб рятунку? Ось цифри за минулий рік: з 1. січня 1925 р. було на Україні 1.085 ощадних кас, а на 1. січня 1926 року повстало їх під впливом пропаганди аж 2.056. Дня 1. березня ц. р. було в них 8 мільонів карб. вкладок, а 1. жовтня 1925 р. вони вносили тільки 4 мільони. Виходило, що пропаганда мала величезний успіх. Однак коти приглянемося, хто давав ощадності, то прийдемо до інших висновків. Урядовці та робітники мали на 1. січня 1926 р. 36,3 відс. усіх вкладів, селяне мали 1,8 відс., інші 19,7 відс., а юридичні особи, отже всі установи мали аж 42,2 відс. Ці цифри відносяться до України. Можемо бути певні, що такі самі відношення є й по інших союзних республіках.

Селянські ощадності, чи краще викачування „нагромаджень“ зі сільського господарства при допомозі ощадностей в минулому році завело. Не можна сказати, щоби в останньому році пропаганда за ощадності не була „ударною“. Правда, що в цьому році після рішення Всесоюдної компартії та кампанія перетворилася в ще „ударнішу“, але треба дуже сумніватися, чи вона переконає селянина про потребу несення своїх ощадностей до ощадних кас для рятунку радянського господарства і для прискорення соціалістичного будівництва.

Комуністи сформулювали нове га-

сло дуже буржуазно, „ні одлого радянського селянина без внеску в кредитове товариство, ні одного селянина без книжки державної ощадної каси“. Якщо вони насправді вірять, що викачення селянських „нагромаджень“ до кредитових товариств і державних кас відбудеться при допомозі виключно пропаганди між селянством, то вдають хіба наївних. Ми думаємо, що комуністи дещо „вистачають“, що вони витиснуть деяку кількість ощадностей, але при допомозі інших примусових засобів. Означе одночасно маємо таке пересвідчення, що цей засіб рятунку загроже-ного так поважно і так сильно господарського положення напевно не доведе до бажаної мети.

Німецько-радянські переговори.

Становище англійської дипломатії.

Давно вже не було переговорів між державами, які так держали би в напруженні європейських дипломатів як останні розмови між німецьким і радянським урядом. Немає дня без нового дипломатичного заходу, щоби їх припинити або звести з них тисну залеж. Паризь, Прага та Варшава виявляють знервування. Тільки Лондон холднокровного заявляє, що закон не ма опубліковано, тексту німецько-радянського порозуміння, нема причин хвилюватися. Англійське міністерство закордонних справ вірить, що Німеччина не схоче цим порозумінням зривати за собою мостів, покладених на шляху до Львокарна. З цього становища є незвичайно вдоволений німецький уряд, повторюючи заперечення, що намірений реаскураційний пакт не матиме ніяких тасмичних статей і лишиться вірним принципам покладеним у Львокарні. За те велике невдоволення викликає меморіал д-ра Бенеша, який засував юридичні сумніви щодо німецько-радянського порозуміння в нинішній стадії. Німецька преса каже, що такі дипломатичні заходи є зайві, заки пункти німецько-радянського договору не є проголошені.

Від Триполісу до Константинополя.

Англійсько-італійські суперечки нольоніанські інтереси.

Подорож Мусоліні до Триполісу стала немов би гаслом до турецької мобілізації. Ці два моменти, що прийшли по собі, відбилися відгомном в англійській пресі. Вона звернула увагу на тривогу Туреччини супроти італійських експанзивних планів. Італійський уряд поручив послові у Константинополі заперечити всякі заїскази про плани італійської експансії. Англія від себе хоче буди-мо випередити італійсько-грецьке порозуміння звернене проти Туреччини і вже запропонувала їй взаємний гарантійний пакт на довгий речиниць, з господарськими користями, однак з тим застереженням, що Туреччина згодиться призначити кордон Іраку, затверджені Лігою Націй Пільдержа-

Туреччини Англією мала би на меті обезсилити плани Італії щодо поширення своїх колоніальних владів у Малій Азії та Африці. Якщо всі ці звістки правдиві, то творіть льокарнських договорів, які за сільним столом роздали над замиренням Європи, йдуть до цієї високої мети такими ріжними й крутими стежками, що можна вже нині бачити лінії конфлікту між головами державами, що поклали свої підписи під мирні документи у Львокарні.

Польська криза.

На двох бігунах.

Польська криза, припинена у своєму розвитку відмовою єврейсько-християнських міністрів уступити з розваленого „коаліційного“ кабінету і veio-и президента держави щодо прийняття зголошеної премієром Скіншинським динісії, фактично розвивається далі. Кадровий кабінет обічханої з пепелів коаліції, кабінет парламентарної меншості тепер вже друге видання Хієпо-Піаста, намагається за всяку ціну задержати владу в своїх руках. З тією метою ведуться переговори з християнсько-народовим клубом Дубановича й Стронського (монархістів) і з Жидами в справі доповнення, а радше створення коаліції. Думку витягнути Жидів до реакційної коаліції підтримує як на диво! — ніхто інший, тільки християнська демократія (Корфантія), донедавна найбільша поборниця Жидів. Зі свого боку Жиди зберігають мовчанку і вижидують розвитку подій (чия візьме!) і тоді правдоподібно присяднуться до побідників.

Опозиція ставиться ворожо до кадрового кабінету і нової, чисто реакційної коаліції, шукаючи зв'язку з „нац. меншостями“. Особливо коаліційні сесіоністи, пелесівці, заповідають перехід до найгострішої опозиції до кадрового-реакційного уряду Скіншинського. Аналогічне становище займає й „Визволенс“. „Строніцтво Хлопске“ Домбського і Бриля постановило з іншими лівничими клубами заперестувати у президента держави проти насильного вдержування кадрового кабінету Скіншинського. Зі свого боку „Строн. Хлопске“ пропонує створення лівого, селянсько-робітничого уряду з участю „нац. меншостей“. До цих думок (мають тільки в добі перед 1-шим травня) присяднуться й пелесівці, які стараються нав'язати взаємини зі славянськими менш. клубами. Пелесівці вже відбули конференцію з Українцями й Білорусинами, а окремо з Жидами й „Строн. Хлопским“.

Масові арешти в Заболотівщині.

Повідомляють нас, що в Заболотівщині передано в останніх днях масові триси й арешти. Причини арештувань невідомі, але мабуть староста Гольчеський хоче недопустити таким чином до святкування 1. травня. В наших руках спис кількох арештованих Українців, селян, робітників та інтелігентів. Про це докладніше завтра.

М. Раскал
нарешт.
в, Синстуська ч. 8.

2-2

АГРУМІНА природний витриманий екстракт, застосування: підкожний ін'єкційний препарат, застосування: підкожний ін'єкційний препарат, застосування: підкожний ін'єкційний препарат.

Дешеве, здорове, смачне, практичне.
1247а Надайте у всіх складах 30-75
„Народної Торговлі“.

або, що служили в б. австрійській, російській та німецькій армії, а тепер приналежать до Польщі. Неможливо психологія „уніфікаторів“ не зупиняється навіть перед нещасними жертвами війни, не вважаючи на те, що Польща трактує у Версалі і Сан-Жермені зобов'язалася заспокоювати претенсії горожан агітованих земель. Цього обов'язку отверто й нахабно спекулюють. Досі роблено це потайки, бо при всяких військових комісіях безоглядно кривджені інваліди „національних меншостей“, за що маємо тисячі доказів.

Не так маєсться річ в інших державах, як Чехословаччина, Югославія, Італія, Мадящина, Румунія. Навіть закон Італійських фашистів не робить різниці між інвалідами Італійської армії та австрійської (італійські Німці), що боролися проти Італії. Так само Італійський закон в Югославії з 17. XI. 1925 не робить різниці між інвалідами сербської, болгарської та австро-угорської армії, а признає тільки воєнних інвалідів-горожан югославянської держави.

Як у кожній критичній хвилі уряд випускає багатообіцяючі розпорядження, так і недавно появився розпорядження польського військового міністерства, на основі якого інваліди, котрим здержано виплату пенсії, можуть знов їх одержати, коли пороблять відповідні заходи перед ПКУ. Що коштує такі заходи і якими успіхами вінчаються — це нам усім добре відомо. Крім того обіцяють продовжити речинище рестрації інвалідів. Пощо ці обіцянки, з яких і так нічого не вийде? Видно, що в теперішньому становищі уряду й держави лежить потреба „робити настрій“, ведувати обіцянками й — пускати дурмана.

Організаційний рух.

Довірозна нарада У. Н. Д. О. судового й винищного повіту.

Винищкі, 21. квітня.

Для 20. п. к. відбулася в домі „Міжнародного Братства“ довірозна нарада й відбори судова й винищного повіту. В нараді взяли участь 46 осіб, з 18 сіл винищного судового округу. Нараду вікрив і проводив її голова Львівського Пов. Нар. Комітету п. Іван Ліщинський. Реферат про вагу і значіння політичної організації голосив ген. секретар УНДО. п. Вол. Целевич. Реферат про цілі й завдання УНДО. виколосив п. М. Струтинський. В дискусії забирали голос п. Іван Голод і Сидір Василь із Глухівки, Михайло Карпачів з Рісної Руської, Іван Стефанішин з Винищкі, Ілько Лисий і М. Струтинський зі Львова та інші. Вирішено, що члени військового Повітового Народного Комітету, які мешкають у винищкому окрузі, творять окремий Комітет на суд. повіт Винищкі і ведуть організаційну роботу самостійно, одначе з порозумінням з львівським Комітетом.

Учасники.

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це наші фортеці, це певний захист в добі ліквілітти!

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

„Кадлубовий“ уряд остає.

Положення після неприйняття димісії Скіпінського не змінилося. На біржі трохи заспокоїлося. У Варшаві після візиту Пасудського у Бельведері платили вже за дояра 1080. Вечером у прив. оборотах платили 10 зол. В мешканні пос. Скіпінського була конференція провідників ліній, але не довела до нічого. Веч. лінія ухвалила відложити цілу акцію до понеділка, бо того дня збереться сойм. На денний порядок буде будж. провізорія на май. Лінія старатиметься поводити провізорію і тим самим ухвалити заяву недовіри для уряду.

Думують, що уряд довго не вдержиться. Але кажуть теж, що уряд має запевнену більшість у соймі. На цю більшість складаються: ЗЛН. 101 гол., Пяст 53, ХД. 43, НПР. 17, голоси комбінантів правих ХД. 19, кат. нар. 5, хлібоїди 4. Разом 242 на 444 послів.

Скіпінський вчора передпол. об'яв урдування, прийняв посла Зед-Держав і мін. Грабського й Осеского в уряд. справах.

Центр. В. Ком. ППС. видав маніфест до працюючого народу міст і сіл, у якому пояснює причину виступлення партії з уряду. Конференція ППС. з іншими дем. клубами мають на цілі зорганізувати всі сили демократії в Польщі для протиділення спроб реакц. урядів.

Нім. б. пануючі не дістануть відшкодування.

В правн. комісії райхстагу відкинули 11 гол. проти 10 уст. 2. проекту закону про відшкодування для родин б. пануючих. Канц. скликав конференцію партій ур. коаліції, щоби нарадитися над положенням, витвореним відкиненням проекту закону. „Д. Альг. Цтг.“ думає, що урядові не грозить криза, бо проект закону не поставив уряд лише партії, які творять ур. коаліцію.

Пекінський уряд за відклинан. Карахана.

„Шікаго Трібюн“ potwierджує вістку з Пекіну марш. Чанг-Тсо-Лін зажадав від рад. ген. конзула в Мукдені, щоби повідомив моск. уряд про konieczність відкликання з Пекіну амб. Карахана. Мотивують це тим, що Карахан, відколи в Китаї, підкупством викликав студ. заворушення і доставляв зброю ген. Фенг-Ю-Шангові, піддержуючи так домашню війну а це є надужиттям становища амбасадора і знесилення міжнар. звичаїв.

Невдача переговорів з Ріфен-цями.

На конференції в Ель-Ахуи делегати Ріфенци були непримирливі в справі військ. клявуль перемир'я. Еспанські й франц. делегати постановили відкликатися до своїх урядів.

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 1000 — 1010, канад. дол. 985 — 990, чеськ. кор. 0.2600 — 0.2650, лев 0.300 — 0.350, франк. фр. 0.3000 — 0.3100, фр. швейц. 1.70 — 1.75, англ. фунт 43.00 — 43.50.

Золото, 20 кор. 35.00 — 36.00, 20 франк. 32.50 — 33.00; 20 марк. 42.00 — 42.50; 10 руб. 45.00 — 46.00.

Срібло. Австр. кор. 0.7200 — 0.7600, 5 ар. кор. 3.80 — 4.00, фльорен 1.90 — 2.00, рубл. 3.00 — 3.20, рубль дрібним сріблом 1.50 — 1.60.

Збіна.

На абжевів біржі деяке успокійся, скріплена подача за вишкою добірної пшениці, за якою й даліше попитують. Заскавлення тречкою для експортних цілей. В житніх отрубах постійна подача при великій сильній попиті. Тенденція на загальне зниження, для отрубів житніх знижкова. Настрій спокійний.

Шениця краєва біла 46.00 — 48.00, пшениця краєва червона 42.00 — 51.00, жито галицьке 26.00 — 27.00, ячмінь галицький бров. 25.00 — 26.00, жемль гал. паст. 24.00 — 25.00, овес гал. 27.50 — 29.00, гречка 31.00 — 32.00.

ВІДУКИ ВІД.

Потішаючі прояви.

Я не люблю сміятися з чужого нещастя, але ще більше не люблю, як хтось сміється з свого. Бувають сміються Польща з нашої біди, з наших нещастя, — а мене люті бере, як мене?.. Кожному може трапитися нещастя, але не мусить зрадіти з цього посміятися, бо ануж доля оберне нота зворотом!

Тому, як кожному в народі не веде, а з нього не сніє, тільки жалю його. Крайній директор банків гроші, — а бачив над віддиректором, Шенячюць себе генерал по часопису, — а біда-нош над простими людьми. Не може дістати державні пенсії, — сумую разом з достатком для армії і зовнішніми міністрами. Настане політична недовіра на міжбанківський з'їзд, мені жалю, що й виконують підмоделі бідні дурочки, а не самі змовники.

Болію, бідаюся, сумую і жалю. Зате радію, як де поправляються відомості, малі армії безробітні, дещо життя і консолідується партії.

А вже найбільше радію мене, коли народ почне проявляти муссонський відвагу і бойоворяджівську життєрадісність.

Минулої події я був саме свідком тих усіх прикмет зібраних на площі Федора, в нашій, прекрасній скандинавській Львові. Переходом через вулицю Карла-Людвіґа, радом: Лейбма, побачив я похід, який чарками, шістьками і як хто попав, посувався в сторону вгадані площі. Перед військом старший пан з найкращим парасолом на раменах, а замикав похід якийсь поліцай з найкращим кісьмим хвостом на голові.

В повітрі чути було аденерування, помішане з потєм сохот ніг.

Впливи національної енергії мене все ці-

Пресовий ланцюх.

На побільшення об'єму „Свободи“.

На побільшення об'єму „Свободи“ зложили далі:

27. Д-р Станіслав Полянський у Володимирі (Волин.) — 10 зол. і кличе: д-ра Асенія Річницького у Володимирі і д-ра Іосипа Пеленського у Ярославі;

28. Д-р Антін Горбачевський у Чорткові — 10 зол. і кличе: д-ра Антона Гарасимовича і д-ра Єроніма Калитовського в Стрию та д-ра Вол. Електоровича в Чорткові;

29. Олександр Костик у Львові — 5 зол. і кличе (на довільну квоту) пп. Желю, Славу і Ольгу Терлецьких у Львові;

30. Д-р Володимир Загайкевич 10 зол. і кличе: дир. Олексія Ярему і д-ра Остапа Приймю в Перемішлі та о. Андрія Борисевича в Дрогозіві;

31. Г. П. — 10 зол. і кличе: д-ра о. Романа Секула, д-ра Степана Дмоховського в Перемішлі.

Від Редакції: З жалем і важким почуттям слід спертити, що розписана склика на побільшення об'єму „Свободи“ розвивається дуже повільно, а навіть з деякими перепонами. Особливо молодше покоління української інтелігенції відмахується від дрібної жертви на розбудову селянського органу всіми силами. Звичайним, навіть класичним аргументом для відмови є застереження: „я — мовчун — до партії не належу — або звідси я до того приходу?“ Молодше покоління української інтелігенції думає, що не належати до партії — це велика честь або громадська заслуга, або що аські татарі, в тому й на розбудову селянського органу — повинні спадати тільки на членів партії. Ні, так справи ставити не можна.

І то тим більше, що розбудова селянської газети не є ніякою партійною справою, тільки справою національною. Викладу пожертв можна зрозуміти тільки тоді, коли хтось уважав, що побільшення „Свободи“ є шкідливим з погляду загальнонаціональних інтересів. Але так предств. може думати або людина кождно зловна або негромадянська й невідповідальна. Наша інтелігенція взагалі, а її молодше покоління зокрема — китайським муром відділилося від селянства. Нехайже хоч дрібною грошевою пожертвою на розбудову селянського органу воно зазначить своє відношення до селянства.

Часто в нас нарікається на налімі складок. Але ті нарікання зазвичай походять від тих, що ніколи нічого не дають, як уважають, що вони є на те, щоби брати а не давати. А предств. матеріальне існування інтелігенції — носередньо або безпосередньо — базується на селянстві. Требаж тому селянству — як кажуть — арештувати, як не освітньо-культурною чи політичною справою, як не законами над його економічним поданням, то хоч дрібною пожертвою. Винні варто будувати, щоби ті рідкі відомості перегадували, як виглядає пресовий ланцюх в „Дзенику Львівському“ або в „Руській Голосі“ на видання творів Наумовича. На цю останню цілу нашу „Руську“ жертвують по 25 зол. і то майже кождий член родини окремо. Сором нам відмахуватися від дрібної жертви на селянський орган.

жизни і щастя? Я спитався в своїй орді і заставив за ними.

Тоді вже змалював планку майже по березі. Можливо, з перебудови вулиці, старий пан з інвалідом пасажом став на купі кімнат і лабарі слова. Що говорив, не було чути, але всі його знамениті розумки і репрізи притягували. Показував картини, картини між тобою, як картини паперу і падали на роздумки глядачів.

Увійшов слогом політичної скарби іх підкреслював, як в 18 років.

„Od minister do tobojstawa, od starostki do panienki“.

„Niesch tyje Muszajnit“.

Коло мене якийсь старий пан змалював вулицю і пасажом, як табачний корбон.

„Czadzi Czadzi! Niesch tyje II — десь як стара сорочка“.

В його подивних очах було стільки відваги і задоволення, що по мені мороз проїшов.

— Велика річ мати таких старих очей-дурів“.

Невдоволю на тобою посилася грим, кат міни, не більшого від дитячої голви.

Тут і там хтось адимовою схопився за рами, хтось для стортка на мимовільну уважно.

Старий пан утирив соном потилицю, да будку і заждав інформації з мене про ситуацію.

— Co to właściwie jest? Na Boga, kied biala“.

Я не міг дати пояснення, бо сам зовсім не орієнтувався.

— Byłowcu II — зареєструй неопізнана частина твоя. — Bie ich“.

Завели купу кімнат став в одній миті магічними мушкеті і вулиця баталія розгорілася, як за часів „української інвазі“.

Я стою і радю.

Прощай, ні голод, ні безробіття, ні захламлений горизонт не відбрав людські енергії, відваги й життєрадісності.

Isakktion Chinka

НОВИНКИ.

— Відпустим для учительства на заочненні. Довідуюсь, що кураторів львівського шкільного округу упорядкували, повітові ради в Рашеві, Березові, Стрижкові, Тарнобжеві, Ланцуті, Ніску, Пршевському й Кольбушові давати учительству гр.-кат. об'єду в часі щорічних гр.-кат. Великодних свят відпустки.

А саме: учительство, що вміряє ці свята обійти роза місцем свого осидку, від 1-го 29. квітня до 3. травня включно; а тому, що лишастись в місцях своєї служби, на дні щорічних свят. Українське учительство в інших кураторіях буде вчити, коли у нас спілкатимуть пісню „Христос воскрес“.

— Відіти посла Підгірного у Львові. В неділю 18. квітня п. р. у просторій залі засідань „Дистри“ відбувся заходом „Союзу Українських Адвокатів“ відіти посла Сіміяна Підгірного на тему законопроект про аденіацію судів присяжних на західно-українських землях. На відіти інакшею проєктом впривили не тільки українські адвокати й Львова і провінції, але й практичні істна звань. Посол Підгірський в обширному рефераті представив небезпечку законопроект про суд присяжних, яка грозить українському населенню. Цей законопроект зматіє саме до відмінування українського населення з судів присяжних. Постаново, що судді присяжних мусять розуміти польську мову, як рівнож постаново про спосіб укладання лист судів присяжних, дають органам державної і самоуправної влади змогу виключати Українців від участі в судах присяжних і обсяджувати їх виключно польськими шовіністичними елементами. Посол Підгірський порушив також справу прав української мови в судівництві. Відіти аніжалося річеза дискусія, якої проводив д-р Михайло Волошин. В дискусії забирали голос численні бесідники, як д-р Степан Шухевич, Волод. Целевич, д-р Альфред Гомікович, Михайло Корницький, д-р Михайло Волошин, д-р Лев Ганкевич і інші. Зібрані погодилися з міркуваннями й Володимиром Целевичем, що о оборону прав української мови в судівництві слід поставити на широкій платформі і як з одної сторони змагати до зміни поодиноких законопроектів шляхом аношення парламента, так з другої сторони треба підняти боротьбу проти істинування української мови в судівництві. Боротьба мусить бути ведена на всіх фронтах, а саме українською Парламентарною Репрезентациєю у Варшаві, українськими політичними партіями в краю серед народних мас, як також на міжнародній арені. Після того вибрано комісію для інспірації адріаков до законопроект про судів присяжних у складі: д-ра Віталія Лавдака, д-ра Костя Левинського і маю Михайла Корницького з правом коопіації.

— До вистави „Над безоднею“ (24. квітня). Суботнішня прем'єра пєси „Над безоднею“ надіаждана широкої маси громадянства, що помітне з продажу білетів. Від довшого часу ми не бачили на сцені нашого театру ніякого оригінального драматичного твору. З цією ліній наліснах в останніх роках творів свого роза, не можна було вибрати ні одного, який поруч з літературною вартістю відіаждав би приблизно високою сцені. Пєса Мамонтова є таким унікалом. Цікава тема, виконана будова, глибока соціальна ідея.

„Всім, всім, всім!“

В середу, 21. с. ж. розійшлися не лише по провінційних осередках, але й заграничною (в Берліні) погодоски про фашистський переворот у Варшаві. Говорено також у Львові, немов то переворот у Варшаві відбувається під проводом ген. Галлера. Спростування Пат-а, післям до берлінського Бюро Вольфа, не останнє не прийняло. З огляду на те пресовий видія при Раді міністрів був примушений надати радіо-телеграфічний спростування комунікат під написом: „Всім, всім, всім!“

радіе політичним), табор, в якого осередку нахилились марш. Пілсудський і всієї крайно-лівої табор, може не так комуністичний, як комунізаційний. Окреме становище, становище більше посторонніх глядачів, ніж діяльного чинника — займають „національні меншости“, як територіяльні, так і територіяльні.

Правий табор, невірн названий фашистським, а який повинен би називатися „союзом польського народу“ або „союзом одноголового орла“ (на зразок „союзу пуського народу“ або організації „двуглави арійол“), змагає до диктатури польської реакційної буржуазії. За ним стоять „хреси“, східні і західні, себто бюрократія, земельні власники й шовіністична інтелігенція, майже вся (до 30-тисячна) маса польського студентства й частина офіцерського складу польської армії. Ці польські муссоліністи, навіть на випадок успішного перевороту, ледви чи буди би в силі на довшу мету вдержати владу в своїх руках з огляду на негативне становище центрально-польської території (Конгресівки), з огляду на близьке сусідство з СРСР (не зважаючи на те, що противенствя притягаються) і з огляду на національно-різноманітний склад сучасної Польщі. Диктатура права, націоналістична може стабілізуватися тільки в національних державах, як Італія й Іспанія.

сам факт кончності заперечування перевороту, сам факт появи радіотелеграм: „Всім, всім, всім!“ — екаже на існування, на поширення — послідовних, як не свідомих — переворотових настроїв, екаже на започаткування доби, яку з повним правом можемо назвати добою польської кереинщини.

Переворотні настрої в Польщі нарастають. Це — безспірний факт навіть для звичайного глядача, а не то людини, втасмиченої в переворотів підготування поодиноких політичних таборів. Сьогодні масою в Польщі три головні табори, які змагають до того, щоб опанувати владу і диктаторськими засобами здійснити свої „програми“. Є це: реакційний табор або тав. фашистський, що змагає до диктатури польської реакції, післям центрально-лівий табор (не так під оглядом соціальним, як

включно зі Сх. Галичиною) і більше об'єктивних даних для такого перевороту, як деінде. Однак, як вже було зазначено, для крайно-лівого перевороту немає загальних об'єктивних даних з огляду на міжнародне становище, нехить СРСР до негативних переворотів за своєю західною границею і силу польського патріотизму та польського реакційного табору. На випадок успішного перевороту крайно-лівого табору в центрі Польщі, Галичина, особливо східна і Познанщина стали б базою операційного проти переворотів. Ці території у відношенні до польської революції грали б таку саму роль, як Дон і Кубань у відношенні до російської революції. Займи б у нас, як це відбулося би на нас.

Найправдоподібнішою була б стабілізація центрально-лівого перевороту під проводом марш. Пілсудського, якого піддержали б крім грох армії польські радикально-селянські партії і пепесіська, а й крайно-ліва в теперішньому моменті не робили йому більших перелом. Загрозним було би тільки становище „національних меншостей“. Стабілізація перевороту марш. Пілсудського була б залежна щонайменше від тихой підтримки „нац. меншостей“. Переворот Пілсудського в значній мірі усував би небезпеку домашньої війни, розуміється, при неатрально-прихильній поставі „нац. меншостей“. В противному випадку горожанська війна зі всіма своїми консеквенціями стає неминуною. Стабілізація центрально-лівого перевороту привела б до вняснення політичної ситуації і правдоподібно до розважк деяких політичних квестій, але ледве чи розважала б гордійський вузол економічного розкладу.

Крайно-лівий, комунізаційний табор теж на випадок успішного переведеного перевороту не міг би втриматися на довшу мету. Переворот в комуністичною зараскою є суб'єктивно злий, але об'єктивно незрідий. Найбільш підготованою до такого перевороту є б. Конгресівка, взагалі всі ті території, які входили в склад б. Росії. Вони здебільшого живуть ще тією загальною психікою, на якій основі став фактом більшовицький переворот на схід від рижської смуги. На інших областях, в Галичині й на Познанщині та Поморі немає тієї психічно розроклої бази для перевороту з комуністичною зараскою, хоч — правду кажучи — на всьому просторі східних окраїн

Коштом Жертв війни.

(Стаття інвалідів.)

Санаційні заходи біля польського скарбу не визнаються особливо бистроумністю, за те безумовно гостротою та безоглядністю в відношенні до інвалідів. Почи усього позитивна система знайшла нечуваній татар на селянські плеті; підорвано торговлю, переведено широкі реверсії в шкільництва. Врешті щораз голосніше говориться, що держава обтяжує війсьні інваліди, Робляться заходи, щоб перевести реверсії інвалідів рент.

Але вже раніше всімним спосібам позбавлено інвалідів належного їм забезпечення. В минулому році примушено виплати рент у тин інвалідам, яким вдалося зареєструватися в Поміт. Доволи. Командах (ПКУ.) після приписаного речинця, тобто після 30. квітня 1922. Тисячам інвалідів відібрано засоби до життя. Цей удар дітнув найбільше інвалідів на українській землі під Польщею. Дотичне розпорядження про речинця реєстрації інвалідів не було як слід опубліковане й лишилося невідомим загалою. Крім того в Галичині інваліди свідомо не зареєструвалися, бо не вважали себе в окупованій країні за польських горожан. З тих самих причин тисячі інвалідів узагалі не встигли досі зареєструватися і всім їх прохання військова влада відкидає.

Характеристичною рисою польських установ — це вистукування всяких покришок, щоб тільки уневажнити претенсії горожан до держави, а уряд зайняти від його обов'язків.

Серед тих польських кол, що стоять ближче урядових сфер, вринають пропозиції, щоб реверсії рент принозити до інвалідів.

Модні воєни для пави на ності-ми, плащі, мундські сунки, шапки, шифони поручат по низьких цінах фірма

АНТІН УВЕРА

Львів, вул. Галицька 10.
Філії в Тернополі і Стрию.

М. ГОЛУБЕЦЬ.

Петро Холодний.

(Повіччення.)

„Родився я — пише мені артист в одному з листів — в Переяславі на Полтавщині 18. грудня ст. ст. 1876. р. Дід мій з батьківської сторони був ще за часів магдебурського правя бурмістром, а батько міським головою. Мали хазайство й вели торговлю. До часу встановлення залізничних шляхів чунакували, а пізніше вели торговлю у формах близьких до сучасних. Жили по старій, українській традиції, — життя в російських формах не приставало. Російська мова вважалася панською, респектом не користувалася, навіть дітьми вживалася тільки під час науки. Перше московське слово, яке я вивчив було „еще“, вимовляли ми це слово: „ішчо“. Вчителем був „кучер“ Андрій, великий мій приятель, що перед тим вернувся з військової служби. Було мені тоді 5—6 років.

Мій прадід, а там дальші предки, наскільки можу судити, належали до „шевців“, до цету яких належала більшість переяславських мішан. Шевське рукомесло ведеться в місті з давніх-давен, бо не дурно перший переяславський герой Ян Усмовець, що за часів кн. Володимира Великого поборов велити Пенчига, чинявав своєю силою на тому, що дер сирі волові шкіри.

Пам'ять про шевця, що „добив Голяфа“, живе й досі серед моїх земляків і я дівчі знаю історію. Один раз з літосиці Нестора, а другий від старого шевця, що чинив білі ріки Трубай-па шкіри. Головна ріжниця поміж обома оповіданнями була в тому, що дід оповідач показував мені й те місце, високу мотилу, де мій пововано цього славного борця.

Українська стихія панувала в місті безро-

дільно, невеличкий гурток російських урядовців був нам зовсім чужий, а життя їх нецікаве.

З матірнього боку, по жіночій лінії, ішов мій рід від художників-іконописців, по прізвиську Забіяка. Пращадки вони переважно на Полтавщині, були добрими майстрами, малювали в західно-європейській манері, якої навчилися, копіюючи картини француських та італійських майстрів по різних великопанських галеріях. Були вони, на свій час, освічені люди; один з них був священником в селі Помоклах, переяславського повіту, де в нього була велика майстерня.

(В музею київської Духовної Академії під ч. 4739. є ікона Богородиці з Ісусом, приписувана одному з Забіяків, поч. XIX. в. — М. Г.)

В 8. році відведено мене до Києва в гімназію. Це були сумні часи мого життя, темні і неприємні, за винятком звичайно часу, коли можна було прийти додому на вакації. В останні два роки перебування в гімназії я ходив на вечірні заняття до художньої школи Миколи Мурашка; ходив туди щось п'ятора року й по скінченні гімназії. В школі цій була гарна мистецька атмосфера і всі учні тої школи, з якими мені потім доводилося стрічатися, згадують її з великою любов'ю. З гімназійних літ почав я вести щось в роді щоденника, куди я записував й зарисовував свої враження. Цей звичок держуся, а великими перервами, аж до цього часу, дбаючи, щоб при всяких умовах, по можливості що дня, щось занотувати.

По скінченні гімназії я вступив до київського університету на природописний факультет. В університеті я полюбив науку, займаючись переважно математикою, хемією, фізикою та мінералогією. По скінченні університету продовжував я свої праці в фізичній та хемічній лабораторіях; до цьогож часу відноситься й початок моєї педагогічної праці. Через рік по скінченні університету в 1898. р. вступив я на службу до київської технічної школи як

асистент і вчитель при кафедрі фізики, де я оставався до часу покидання в генеральний секретаріат освіти У. Н. Р.

Не спинюючись над мою педагогічною й науковою роботою, зазначу, що моє мистецьке життя йшло своєю дорогою: я мав заробіток поза мистецькою творчістю і тому малював що і як хотів, не думаючи, що мені доведеться, колиб то не було, виступити перед ширшою публікою в ролі українського мистця.

В 1900 р. я одружився і моя дружина була довгий час майже єдиною прихильницею моєї мистецької творчості, поки справа не дійшла до того, що чого мусіли дійти, а саме в 1910 р. один з моїх приятелів, малюв Іван Генюк, підчас моєї неприсутності забрав до мої картини, пейзаж „Літо“ і портрет шкільно-буржиза С. А. Іванова й одвіз на одну з київських виставок.

Решту знаємо уже з попереднього. Артист будучи вже „на очах публіки“ мистецької критики, зацікавився технікою й композицією картин української іконописі і, як ми бачили, по лінії її заложень позів свою майстерську творчість. В 1916 р. почав Холодний малювати картини іконописним способом першу з картин того циклу на мотив колядки про „Діахину цикало на мотні колядки про „Діахину і паву“. За нею пішли вже відомі нам з дзвінських виставок картини й композиції.

Незавбром мина Холодному 30 років життя і поверх 30 років безупинного шукання виразу в пластиці, а в тому сваті доводиться приймати участь і нашій галицькій закутні, яка заважач йому вже не один мистецький жемчуг, не один культурний поданг.

Нехай же цих кількох рядків, написаних трентючою від заворушення рукою, буде великому мистцеві і гарній людині видром широчинності, яка живе в серцях усіх заднаєсних в його мистецтво Галичан...

Львів, в березні 1926.